

Lise Lyck, búskaparfrøðingur á fundinum í Roskilde: -Tað er framtíðin, ið telur og tí eiga allar hugsandi krefur at royna at seta upp ein meira konstruktivan og kreppuloysandi model enn tann, sum arbeitt hevur verið við. Mynd Sjørður Skaale.

Patentloysnir finnast neyvan:

Kreppan neyvan loyst í hesi øldini

-Veruligar "snuptags" loysnir" á kreppuni finnast neyvan., og tað er neyvan heldur hugsandi, at kreppan verður loyst hesumegin ár 2000. Hetta heldur Lise Lyck, búskaparfrøðingur við lærda háskúlan í Keypmannahavn um kreppuna í Føroyum. Sosialurin prentar í dag 2. part av fyrilestri hon helt í Roskilde fyrr í ár um støðuna í Føroyum. Fyrilesturinn kom herfyri út í bók og snýr seg í stóran mun um teir aktuella spurningarnar, ið eru frammi í føroyska samfelagnum í dag.

Krisen - Igångsatte og diskuterade lösningsmuligheder

I efteråret '92 blev det klart, at Sjóvinnubankin var konkurstruet, og at kapitalindførsel udefra var påkrævet. Den 6. oktober blev Finansieringsfonden af 1992 oprettet, og hermed ophørte Færøernes økonomiske handlefrihed i realiteten. De fleste medlemmer af Finansieringsfonden er danskere, og dens formand er nationalbankdirektør Rickard Mikkelsen. For at opnå de 1,15 mia. kr. den

danske stat her ydet lån i garantier (650 mill. kr. til Sjóvinnubanken, 200 mill. kr. til Landskassen samt at færøske sparekasser og forsikringselskaber har indvilliget i at aftage for 300 mill. kr. obligationer, som er garanteret af den danske stat, og hvor låneprovenuet tilfalder Landskassen, har Færøerne måttet binde sig til balance i de offentlige budgetter, hvad der bl.a. har betydet en direkte nominel lønnedgang for offentligt ansatte på knap 10 pct., ingen udenlandsk låneoptagelse osv.,

dvs. krav sat af de udsendte IMF økonomer, som den danske regering har brugt som legalisering af kravene til økonomi.

Ved en umiddelbart forestående konkurs af en bank er der forskellige modeller, der kan komme i anvendelse:

- 1) Banken kan gå konkurs,
- 2) Banken kan blive fusioneret med en anden bank,
- 3) (Finansielt udvalg kan vurdere bankens situation og sætte en model op for en

løsning og

- 4) Et bredere samfundsorienteret udvalg kan vurdere bankens situation og sætte en løsningsmodel op.

Mulighed 3) og 4) vil ofte være forbundet med en betalingsstandsning.

Ad 1)

Hvis banken er gået konkurs, havde indlånergarantien jf. lov om indskydergaranti skullet udløses. Det er beregnet til at ville koste det danske bankvæsen 1-2 mia. kr., hvoraf Den

Danske Bank p.g.a. sin størrelse skulle betale ca. halvdelen. Ved konkursen ville 1-2 mia. kr. være udbetalt til færing med indskud op til 250.000 kr. inden for ca. 3 måneder. Færing med større indskud ville få disse indskud til at indgå i konkursboet, hvor også Landsstyrets indskud ville indgå. Konkursafviklingen ville tage 3-5 år. På denne måde ville de største direkte andele skulle betales af den danske bankverden (især Den Danske Bank), og tilpasningen via konkurser ville ramme kunder i Sjóvinnubanken. Her til kan komme yderligere omkostninger, baseret på vurderinger af, hvor meget usikkerhed en konkurs af Sjóvinnubanken ville påføre den færøske økonomi i al almindelighed.

Teoretisk set er det om diskuteret, om finanskriser bør realiseres eller modvirkes af offentlige indgreb. F.eks. mener Friedman og Schwartz, at den realøkonomiske påvirkning af økonomien ofte forstærkes af den måde, myndighederne og politikerne håndterer problemet på.

Ad 2)

En fusion med Den Danske Bank er udelukket, da det vil synliggøre at Færøerne ikke mere har selvstændigt bankvæsen, og de færøske sparekasser m.v. er for små til en fusion.

Ad 3)

Denne model blev fulgt i Danmark ved 6. Julibankens betalingsstandsning og er også fulgt ved krisen på Færøerne. Løsningskriterierne har været forskellige. Ved 6. Julibankens betalingsstandsning (marts '87), var indlånergarantien endnu ikke indført (dec. '87). 6. Julibankmodellen indebar en opdeling af bankens aktiviteter i "sunde" og "mindre sunde" skilt ud i et særligt afviklingsselskab, hvor Nationalbanken måtte garantere betydelige beløb.

Afviklingsselskabet skal ikke offentliggøre regnskabsresultaterne, og offentligheden vil ikke få omkostningerne oplyst.

Færømodellen med Finansieringsfonden indebærer, at ingen - udover de involverede parter - vurderer bankaktiviteterne og at Den Danske Bank indirekte via sin operatørrolle i bankforretningerne bliver helt afgørende for hvilke aktiviteter, der hører og hvilke, der fortsætter.

Ad 4)

Denne model er ikke brugt i Danmark. Den kræver større åbenhed. Modellen er f.eks. brugt i Norge.

Den Danske Bank har i speciel høj grad været involveret i Færøernes bankvæsen og stod til milliardstore tab, hvis ikke den i samarbejde med den danske stat og Landsstyret fik "af-